

Žemaičių muziejus „ALKA“ restauruoja unikalias dvarų, sakralinio ir archeologinio paveldo vertybes

2025 m. įgyvendinamas itin svarbus projektas– „Žemaičių muziejaus rinkiniuose esančių muziejinių vertybių restauravimas“, kuriam finansavimą skyrė Kultūros ministerija. Kaip pažymi Žemaičių muziejaus „Alka“ direktoriaus pavaduotoja, vyriausioji rinkinių kuratorė, minėto projekto vadovė Eglė Tarvainytė, muziejuose apie praeitį pasakojama artefaktais, o vykdomi restauravimo darbai sudaro galimybę praeities ir dabarties ryšį dar labiau sustiprinti. Išsaugodami praeities ženklus, saugome savo pačių tapatybę.

Telšiuose veikiantis respublikinis Žemaičių muziejus „Alka“ saugo vieną turtingiausių regioninių muziejinių fondų Lietuvoje. Didžiąją vertybių dalį sudaro dailės kūriniai, skulptūros, autentiški baldai ir kiti taikomosios dailės artefaktai. Dalis jų į muziejų pateko sovietmečio pradžioje, nacionali-

zavus svarbiausius Žemaitijos dvarus. Kartu su šiais eksponatais saugomi ir vertingi sakralinio paveldo objektai, retos archeologinės kolekcijos. Dalis jose esančių radinių yra ne tik regioninės, bet ir nacionalinės, dažnai ir tarptautinės reikšmės. Tokių objektų išsaugojimas labai svarbus puoselėjant ir populiarinant Lietuvos kultūros paveldą.

2025 m. restauravimui muziejuje buvo atrinktas itin vertingų muziejaus vertybių rinkinys. Tarp jų yra paleolito laikotarpio šiaurės elnio ragai, liudijantys vieną seniausių Žemaitijos gyventojų istorijos etapų, bei keletas dvarų paveldo objektų, kurių meninė ir istorinė vertė neabejotina. Jau restauruotas Sofijos Tiškevičienės portretas (dail. Kazimieras Mordasevičius). Šis kūrinys į muziejų yra patekęs iš Kretingos dvaro. Restauruotas ir S. Tiškevičienės sūnaus Aleksandro portretas (dail. Kazimieras

Dailininko Kazimiero Mordasevičiaus nutapytas grafišenos Sofijos Tiškevičienės portretas (iš kairės): prieš restauravimą ir po restauravimo. Kūrinys į Žemaičių muziejų „Alka“ atvežtas iš Kretingos dvaro

Mordasevičius). Jis taip pat anksčiau yra buvęs Kretingos dvare. Restauruojami ir du procesijoms naudoti nežinomo autoriaus sukurti nešiojami altorėliai, į muziejų atvežti iš Tirkšlių Kristaus Karaliaus parapijos. Džiu-gu ir tai, kad buvo galimybė restauratoriams perduoti ir du skirtingų epochų dailės kūrinius: J. C. Gessnitzer XIX a. pabaiga datuojamą „Olandijos peizažą“, anksčiau buvusį Vilkėno dvare, ir XVIII amžiuje sukurtą paveikslą „Damų sode“, priklausiusį Platelių dvarui. Tarp restauruojamų objektų yra ir elegantiškas XIX a. II p. medinis stalelis, į muziejų atkeliavęs iš nežinomo Žemaitijos dvaro.

Šios vertybės jau daug dešimtmečių saugomos muziejuje, tačiau kai kurios jų dėl prastos būklės niekada nebuvo eksponuotos, kitos rodytos tik trumpai.

E. Tarvainytė sako, kad vykdant projektą šios muziejinės vertybės bus ne tik restauruotos, bet ir atsidurs modernizuotose naujosiose muziejaus nuolatinėse ekspozicijose. Čia lankytojai galės įvertinti jų grožį ir susipažinti su jų istorija. Taigi, į muziejaus ekspozicijas sugrįš daug metų visuomenei nerodyti objektai. Tai muziejininkams sudarys galimybę apie jas sukurti naujas istorines pasakojimo linijas, praturtinti tiek vietos bendruomenės, tiek ir svečių žinias apie mūsų kultūros paveldą.

J. C. Gessnitzer XIX a. pabaigoje sukurtas „Olandijos peizažas“ (į Žemaičių muziejų „Alka“ patekęs iš Vilkėno dvaro (Šilutės r.)

Nežinomo autoriaus sukurti nešiojami altorėliai (į Žemaičių muziejų „Alka“ atvežti iš Tirkšlių Kristaus Karaliaus parapijos) prieš restauravimą

Restauruoja aukštos kvalifikacijos specialistai

Šiomet įgyvendinamas muziejaus „Alka“ projektas neatsiejamas nuo platesnės misijos – išsaugoti Lietuvos kultūrinę atmintį ir užtikrinti, kad ateities kartos galėtų pažinti išskirtinį Žemaitijos paveldą.

Visus darbus atlieka Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus Prano

(Nukelta į 44 p.)

Dailininko Kazimiero Mordasevičiaus nutapytas grafienės Sofijos Tiškevičienės sūnaus Aleksandro Tiškevičiaus portretas (iš kairės): prieš restauravimą ir po restauravimo. Kūrinys į Žemaičių muziejų „Alka“ yra patekęs iš Kretingos dvaro. Antano Lukšėno nuotraukos

Gudyno restauravimo centro restauratoriai – šios srities aukščiausios kvalifikacijos specialistai Lietuvoje.

Prasidėjus projektui, buvo atlikti išsamūs restauruojamų objektų tyrimai, dokumentuojama objektų būklė, taikomos modernios konservavimo technologijos. Restauratoriai suteikė galimybę muziejininkams stebėti vykdomus darbus ir tokiu būdu pagilinti savo žinias apie muziejinių vertybių restauravimo procesus. Tai jiems itin vertinga patirtis.

Pasak E. Tarvainytės, šis projektas atitinka Kultūros ministerijos finansavimo gairėse nustatytus muziejų veiklos skatinimo plano prioritetus: restauruojamos labiausiai sunykusios vertybės, tiriami nacionalinės reikšmės objektai, vykdomi eksponatų skaitmeninimo darbai. Taip siekiama ne tik išvengti muziejinių vertybių sunykimo, bet ir sudaryti sąlygas žinių apie juos profesionaliai sklaidai. Restauruotos vertybės ir toliau liudys ne tik Žemaitijos, bet ir visos Lietuvos, o kartu ir Europos kultūros istoriją. Sudaromos sąlygos tam, kad vertingiausi praeities artefaktai visuomenei

būtų prieinami tiek dabar, tiek ir ateityje.

Aktualu ir tai, kad, siekiant tinkamos, kokybiškos muziejuje saugomų muziejinių vertybių apskaitos bei efektyvaus muziejaus rinkinių valdymo, šiemet Žemaičių muziejuje „Alka“ tęsiama muziejaus rinkinių inventorizacija ir muziejinių vertybių skaitmeninimas. Yra parengtas muziejaus rinkinių vadybos ir valdymo tvarkos aprašas. Šiame norminiame dokumente nustatyti esminiai rinkinių komplektavimo ir administravimo principai.

Muziejaus rinkiniai gausūs – juose saugoma beveik 156 tūkstančiai eksponatų. Pasak E. Tarvainytės, rinkinių inventorizaciją planuojama užbaigti iki metų pabaigos. Tada Žemaičių muziejus „Alka“ taps viena iš Lietuvos atminties institucijų, kurioje bus patikrintos ir tinkamani apskaitytos visos muziejinės vertybės.

Parengta pagal Žemaičių muziejaus „Alka“ informaciją. Nuotraukos iš muziejaus archyvo